

Handläggare
Carina Gillgren
Telefon: 08-50825611
Hanna Rossetti
Telefon: 08-508 25 000**Till**
Socialnämnden
2025-02-18

Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2024

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas rapport.
2. Socialnämnden överlämnar rapporten till kommunstyrelsen.
3. Socialnämnden överlämnar rapporten till samtliga stadsdelsnämnder.

Sammanfattning

Funktionshinderinspektörerna har under 2024 genomfört två kvalitetsgranskningar. En granskning inom verksamhetsområdet socialpsykiatri av insatsen bostad med särskild service enligt SoL genomfördes vid gruppbestäderna Bandängen, Ekeby, Elinsborgsbacken och Malmskillnadsgatan. Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning genomfördes en granskning av insatserna ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS till barn och unga vuxna i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck.

Båda granskningarna har visat goda exempel på dokumenterade systematiska uppföljningar av beviljad insats. Det är positivt att några stadsdelsförvaltningar inkluderar att ta kontakt med ledsagaren i samband med uppföljning då det ger värdefull information för fortsatt planering och insats. Inom bostad med särskild service fanns även flera exempel på att utföraren följt upp de egna arbetssätten och valda metoder.

Uppföljningarna av 2023 års granskningar visar att flera av verksamheterna arbetat med ett särskilt fokus på mängden aktiviteter i beställningar där vikt lagts vid prioriteringar i samband med uppföljningar. För att skapa en samsyn i bedömning av boendestödsinsats inom verksamhetsområdena socialpsykiatri och funktionsnedsättning redogör flera stadsdelsförvaltningar för att de haft gemensamma planeringsdagar och att delta på respektive arbetsgrupps ärendedragningar.

Bakgrund

Stockholms stads funktionshinderinspektörer har till uppgift att granska kvalitet i biståndsbedömda insatser som ges till personer med funktionsnedsättning enligt Socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Uppdraget har ett generellt brukarperspektiv. Bevakning av likställighet över staden samt spridning av goda exempel från de granskade verksamheterna är en viktig del i arbetet. Syftet är att stimulera verksamheternas utvecklings- och kvalitetsarbete.

Granskningsarbetet genomförs utifrån en granskningsmodell som baseras på kvalitetskriterier framtagna av Socialstyrelsen och Sveriges kommuner och regioner (SKR):

- Trygghet och säkerhet
- Självbestämmande och integritet
- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Ärendet

Funktionshinderinspektörerna har under 2024 genomfört två kvalitetsgranskningar. Granskningen inom verksamhetsområdet socialpsykiatri av insatsen bostad med särskild service enligt SoL genomfördes vid gruppboendena Bandängen, Ekeby, Elinsborgsbacken och Malmskillnadsgatan. Totalt omfattade granskningen 51 personer i de fyra boendeverksamheterna vilket innebar samtliga personer på boendena i ålder till och med 64 år. Från 65 års ålder tillhör personer äldreomsorgen och de ingick därmed inte i granskningen. Av de 51 personerna utgjorde kvinnor 35 procent och män 65 procent.

Inom verksamhetsområdet funktionsnedsättning genomfördes en granskning av insatserna ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS till barn och unga vuxna i stadsdelsförvaltningarna Bromma, Järva, Kungsholmen och Skarpnäck. Totalt granskades 95 ärenden. Könsfördelningen i de granskade ärendena var 27 flickor/kvinnor och 68 pojkar/män vilket motsvarar 28 respektive 72 procent. Åldersfördelningen var 36 personer som var över 18 år vid tiden för ansökan och beslut och 56 personer under 18 år. De yngsta personerna som var beviljade insatsen var 12 år vid ansökan och beslut. Av de 95 granskade ärendena var 88 personer beviljade insatsen ledsagarservice enligt LSS. Fem personer var beviljade insatsen ledsagning enligt SoL.

Funktionshinderinspektörerna genomför uppföljning i varje verksamhet ungefär sex månader efter granskningens genomförande. Under året har kvalitetsgranskningarna avseende boendestöd inom socialpsykiatrin i stadsdelsförvaltningarna

Bromma, Enskede-Årsta-Vantör, Skärholmen samt Enheten för hemlösa och boendestöd inom funktionsnedsättning i stadsdelsförvaltningarna Hägersten-Älvsjö, Hässelby-Vällingby, Skarpnäck och Södermalm följts upp. Uppföljningarna visar att verksamheterna på olika sätt arbetat med granskningsresultaten.

Trygghet och säkerhet

Bostad med särskild service

Granskningen visade flera goda exempel på att utföraren följt upp de egna arbetssätten och metoderna. Då granskningen samtidigt visade en variation både inom en enhet eller verksamhet och mellan desamma finns det goda möjligheter att på gemensamma möten, planeringsdagar eller andra tillfällen arbeta mer med gemensamt lärande och utbyte.

Ledsagning och ledsagarservice

En barnkonsekvensanalys som omfattade barnet själv fanns i en stor del av utredningarna som rörde minderåriga barn. I en del utredningar förekom generella barnkonsekvensanalyser men det saknades information om det enskilda barnets situation. Det gick då inte att utläsa på vilket sätt en prövning av barnets bästa faktiskt gjorts i det aktuella ärendet.

Självbestämmande och integritet

Bostad med särskild service

Det har återkommande uppmärksammats i funktionshinderinspektörernas granskningar att kontakter tas med anhöriga och det professionella nätverket trots att uppgifter om sekretessmedgivande och samtycke till kontakt saknas. Att lättillgängligt dokumentera denna information i personakten bidrar till säker hantering vilket även omfattar utförarens digitala akt.

Ledsagning och ledsagarservice

Det framgår i större utsträckning av personakten vem som utför beviljad ledsagningsinsats än vid tidigare granskning som funktionshinderinspektörerna genomfört.¹ I två av stadsdelsförvaltningarna var det vanligt att handläggaren tog kontakt med ledsagaren i samband med uppföljningen. Att ta kontakt med ledsagaren för att inhämta information om genomförandet av insatsen är ett arbetssätt att sprida till fler.

¹ *Ledsagning enligt SoL och ledsagarservice enligt LSS - en kvalitetsgranskning i stadsdelsförvaltningarna Farsta, Hägersten-Älvsjö, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Södermalm och Östermalm, dnr 3.4.2-637/2021, socialförvaltningen 2022.*

Tillgänglighet

Bostad med särskild service

Granskningen av bostad med särskild service visade skillnader i kvalitet och innehåll i verksamheterna. Även om aktiviteter som anordnas enskilt eller gemensamt på boendet inte alltid kan ersätta sysselsättning, kan de utgöra ett komplement. Deltagande i sysselsättning för socialpsykiatrins målgrupp är en viktig del för självständighet, återhämtning och rätten att delta i samhällslivet. En individuell prövning av behovet behöver göras för varje person som ansöker om insatsen.

Ledsagning och ledsagarservice

Ett gott exempel från granskningen är en av verksamheternas särskilda rutin och möte för framtidsplanering och information till både barn och vårdnadshavare inför 18-årsdagen. Det säkerställer att inget missas inför vuxenlivet och att socialtjänsten kan ge stöd i delar där det eventuellt finns behov.

Helhetssyn och samordning

Bostad med särskild service

Under 2023 och 2024 period har gruppboendena och stödboenden enligt SoL, i egen och enskild, regi erhållit medel inom ramen för den statliga satsningen Uppdrag Psykisk hälsa. Huvudsakligt fokus har varit rörelse och fysisk aktivitet anpassade efter boendes önskemål. Önskemålen har bland annat mynnat ut i ett bredare utbud av aktiviteter och inköp av träningsredskap.

Ledsagning och ledsagarservice

Att samordna och förstärka samarbetet mellan barn- och ungdomsenheter inom individ- och familjeomsorgen (IoF) är något som skulle gynna både barn med funktionsnedsättningar och familjerna som helhet. Oavsett organisering finns stora vinster för den enskilde att arbeta för ett tätt och mer sömlöst samarbete med ett samordnat stöd i fokus.

Kunskapsbaserad verksamhet och effektivitet

Bostad med särskild service

Stadens satsning på utbildning av medarbetare inom arbetsmetoden ESL (Ett självständigt liv) uppfattades genomgående som positiv i de granskade verksamheterna. Verksamheterna såg fram emot att samtliga medarbetare ska få plats på kommande utbildningsomgångar för att skapa goda förutsättningar för att kunna implementera metod och arbetssätt i hela boendeverksamheten.

Ledsagning och ledsagarservice

Granskningen visade att kännedomen om rutinen att föra vidare klagomål på upphandlade leverantörer till avtalsansvariga vid

socialförvaltningen har ökat bland medarbetarna. Det borgar för att leverantörer som inte följer upphandlingskriterier och framtagna uppdragsbeskrivning för insatser de har avtal med staden för att utföra i större utsträckning kan uppmärksammas på brister för att ges möjlighet till bättring. Oseriösa leverantörer som inte når tillräcklig förbättring ska inte längre ha kvar avtal med staden och stadsdelsförvaltningarnas inrapportering av klagomål utgör en viktig del i det.

Jämställdhetsanalys

Inom verksamhetsområdet socialpsykiatri utgjorde kvinnor 54 procent av de aktuella personerna 2023 och män 46 procent.² Fler män än kvinnor beviljas insats i form av boende. Kvinnor beviljas i högre utsträckning insatser i eller utanför hemmet såsom boendestöd och sysselsättning. I aktuell granskning av 51 ärenden utgjorde kvinnor 35 procent och män 65 procent.

Det är vanligare med funktionsnedsättningar bland män än bland kvinnor. Fler män än kvinnor har insats enligt LSS, andelen män är högre än andelen kvinnor inom varje insats i den nationella statistiken. Drygt 40 procent av insatserna enligt LSS beviljas till flickor eller kvinnor. Skillnaderna mellan könen är stabil över tid.³ En del av skillnaderna mellan könen kan förklaras genom skillnader i förekomst av diagnoser. Bland män är exempelvis utvecklingsstörning och autism vanligare än bland kvinnor i totalbefolkningen. Dessa diagnoser är kopplade till personkrets 1 i LSS och därmed till rätten till insatser. Skillnaden mellan könen är störst bland den yngre målgruppen vilket kan förklaras med att flickor många gånger får diagnosen senare än pojkar exempelvis när det gäller autism.⁴

Det är främst vuxna personer med funktionsnedsättning som är beviljade insatser enligt SoL. Barn med funktionsnedsättning tillhör till stor del någon av personkretsarna enligt LSS. Det är en förklaring till att barn till stor del beviljas insatser enligt LSS och endast i begränsad omfattning enligt SoL.⁵

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet 12 februari 2025. Rådet

² *Socialtjänstrapport 2023, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2024/252, socialförvaltningen 2024.*

³ *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport, Socialstyrelsen 2024.*

⁴ *Insatser och stöd till personer med funktionsnedsättning Lägesrapport, Socialstyrelsen 2022.*

⁵ *Socialtjänstrapport 2023, En beskrivning av socialtjänsten i Stockholms stad, dnr SOF 2024/252, socialförvaltningen 2024.*

för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 13 februari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner funktionshinderinspektörernas årsrapport 2024. Vidare föreslås att rapporten överlämnas till samtliga stadsdelsnämnder.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Funktionshinderinspektörernas årsrapport 2024

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-02-07
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-02-06